

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATSZEMLE

Kimberley Bayliss: Drafting AI patent applications for succes at the EPO – eligibility and claim formulation. (A mesterséges intelligencián alapuló szabadalmi bejelentések megszövegezése a siker érdekében az ESZH-nál – szabadalmazhatóság és igénypont-szövegezés). Lexology, 2021. szeptember 6.

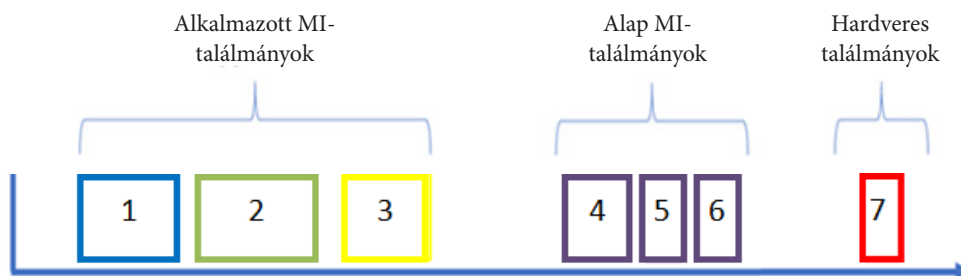
Az alábbiakban gyakorlati szempontból vizsgáljuk a mesterséges intelligenciával (MI) kapcsolatos találmányok különböző típusait és azt, hogyan kell az egyes kategóriákra vonatkozó igénypontokat megfogalmazni az Európai Szabadalmi Hivatal (ESZH) szabadalmazási követelményeinek figyelembevételével.

Az ESZH-nál az MI-találmányok kétféle módon vagy dimenzióban tekinthetők műszaki jellegűnek és ezért szabadalmazhatónak:

- egy konkrét műszaki megvalósításhoz való alkalmazhatóság révén; vagy
- egy műszaki területhez való alkalmazhatóság révén.

De hogyan történik ez a gyakorlatban?

Az MI-találmányok általában az alábbi 1. ábrán bemutatott kategóriák egyikébe tartoznak.

Jelmagyarázat az 1. ábrához:

1. Egy jobb osztályozás. Ismert dolog esetén egy MI-modellt használ.
2. A találmány másol van. Az MI-modellek valaminek egy megvalósítási módját jelentik.
3. Az MI-modelleket feltalálói módon használják (találmány csak az MI-modellek miatt lehetséges).
4. Tanulási adatok feldolgozási módszerei
5. Tanulási módszerek
6. Javított modellek
7. Hardveres konfigurációk

Az ábra x tengelyét úgy is felfoghatjuk, mint „a számítógép feldolgozásától való elvonatkoztatás mértékét”, ahol a futásidejű találmányok balra, a hardveres találmányok pedig jobbra helyezkednek el. Ez megfelel egy bejelentést író szabadalmi ügyvivő számára való-

színűsíthető bonyolultsági foknak is, a bonyolultabb bejelentések az ábra jobb oldala felé tartanak.

Alkalmazott MI-találmányok

Az alkalmazott MI-találmányok az 1. ábra távoli bal szélén helyezkednek el. Ezek esetében a találmány (miként a név is sugallja) egy ismert MI-algoritmus felhasználási módjában rejlik. Ezek megfelelnek az ESZH két dimenziója közül a másodiknak – az olyan találmányoknak, amelyeket az ESZH „a technika valamely területéhez való alkalmazhatóság” révén tekint műszaki találmányoknak.

A kék doboz olyan találmányokat jelöl, amelyek „jobb osztályozást” kapnak. E találmányok esetében a gépi tanulás ismert eljárások javítására vagy automatizálására használható. Az orvosi képek sérüléseket tartalmazó osztályozása a magyarázó szöveggel ellátott tanító képek alapján egy példa erre a találmányfajtára.

A zöld doboz olyan találmányokat jelöl, amelyeknél az MI a találmányhoz képest mellesleges, és csupán a találmány megvalósításának egyik módja. Például a találmány magában foglalhat egy előrejelzési lépést, amely esetben az előrejelzéseket gépi tanulási modell segítségével lehet elvégezni (de más módszerekkel is elvégezhető). Az ilyen típusú találmányok esetében az MI egy megvalósítási részlet, de nem a fő találmány.

A sárga doboz talán a legérdekesebb találmányokat jelöli, amelyek, bár nem jelentik az alapvető MI-algoritmusok fejlesztését, csak a valós idejű kameraeffektusok megjelenése miatt lehetségesek. Az interaktív szűrők jó példák az ilyen típusú találmányokra. Idetartozik még a robotsebészet vagy az önvezető járművek.

Alap MI-találmányok

Tovább haladva jobbra, a lila színű találmányok csoportja az alap MI-találmányokat jelenti. Ezek magához az MI területéhez való hozzájárulást jelentenek, például: jobb modellek; az adatok jobb előfeldolgozása; jobb képzési módszerek. Ezek a találmányok általában a legkülönbözőbb területeken felmerülő problémák széles körére alkalmazhatók.

Az élettudományokban vagy más laboratóriumi területeken dolgozó ügyvédek úgy gondolhatják, hogy feltalálókik valószínűleg soha nem fognak alap MI-találmányt létrehozni. Ettől a feltételezéstől azonban óva int a szerző, mert sok olyan találmányt látunk, amelyek valós problémákból erednek, és amelyekkel a feltalálók akkor találkozhatnak, amikor ismert technikákat próbálnak alkalmazni konkrét adatokra.

Egy feltaláló például azt mondhatja: „Az adatállományom túl kicsi volt, ezért csak átformáztam az adatokat, hogy javítsam a modell tanulását...” Ha ugyanez a technika egyéb kis adathalmazokon is alkalmazható, akkor ez egy alap MI-találmány.

Egy másik gyakorlati példa a szövetségi tanulásban elért fejlődés, amely abból adódik, hogy a szervezeteknek össze kell vonniuk adathalmazait egy modell képzése érdekében anélkül, hogy közvetlenül meg akarnák osztani a mögöttes adatokat.

Hardveres találmányok

Végül a piros doboz a hardveres találmányokat jelöli. Ezek közé tartoznak a kifejezetten bizonyos hardverkonfigurációkhoz igazított MI-algoritmusok. Ebben az értelemben az algoritmus tervezését a számítógép belső működésével kapcsolatos műszaki megfontolások motiválják.

A kicsi MI- (MI a Dolgok Internetjének eszközeihez) találmányok ebbe a kategóriába tartoznak, és olyan algoritmusokat tartalmaznak, amelyek több számítógéppont között oszthatók el, vagy korlátozott feldolgozási teljesítményű és memóriával rendelkező eszközökkel valósíthatók meg.

Az ilyen típusú találmányok megfelelnek az ESZH első dimenziójának, vagyis az olyan találmányoknak, amelyek azáltal műszaki jellegűek, hogy egy adott műszaki megvalósításhoz igazodnak.

Az MI-találmányok igénylése

Attól függően, hogy a találmány hol helyezkedik el a fenti spektrumon, különböző típusú igénypontokat kell megfogalmazni.

a) Alap MI-találmányok

Ez az a terület, ahol az ESZH nagyobb valószínűséggel vet fel szabadalmazhatósági kérdéseket, különösen matematikai módszerekkel kapcsolatos kifogásokat. Ezeket a találmányokat óvatosan kell kezelni.

Elsősorban célszerű lehet, ha a független igénypontok magára a matematikai módszerre irányulnak, eltekintve bármilyen területi korlátozástól. Ez biztosítja, hogy a bejelentés a lehető legszélesebb körű eshetőségeket kínálja a bejelentőnek a bejelentés vizsgálata során, különösen akkor, ha a bejelentést más, az ESZH-tól eltérő szabadalmi jogszabályokkal rendelkező területeken is be fogják nyújtani.

Az ESZH-t szem előtt tartva azonban a függő igénypontoknak különböző, lehetőleg fokozatos oltalmi terjedelmű alkalmazási esetekre kell vonatkozniuk. Fontos megbeszélést folytatni arról, hogy milyen reális terjedelem érhető el Európában az alap MI-találmányok számára. Ha a bejelentőnek a felhasználási esetek egyikére vagy másikára kellene korlátoznia az oltalmi kört, a bejelentés kereskedelmi szempontból még mindig hasznos lehet.

Ezt szem előtt tartva olyan felhasználási eseteket lehet kiválasztani, amelyek részletezik, hogy az alap MI-találmány hogyan alkalmazható a bejelentő kereskedelmileg legfontosabb MI-modelljeire és termékeire. Ezeket tehát stratégiai szempontból kell kiválasztani, és nem szabad pusztán a feltalálók által megadott felhasználási esetekre hagyatkozni. Az igénypontok ilyen módon történő felépítése biztosítja a legjobb lehetőséget arra, hogy az alap MI-alkalmazások szempontjából kereskedelmileg értékes európai szabadalmakat lehessen kapni.

b) Hardvertalálmányok

Az ESZH jelezte, hogy ezek a (fenti piros színű) találmányok szabadalmazható tárgynak minősülnek. Minthogy a hardver a találmány szerves részét képezi, a független igénypontok valószínűleg hivatkoznak egy hardverkonfigurációra és arra, hogy az algoritmus hogyan van az adott konfigurációhoz igazítva.

c) Alkalmazott MI-találmányok

Ha „jobb osztályozású” (fenti kék találmányok) értékelésével találkozunk, akkor valóban mérlegelni kell, hogy a találmány újnak és feltalálói jellegűnek minősül-e majd.

Már régen elmúltak azok az idők, amikor a gépi tanulás pusztán alkalmazása szabványos módon feltalálói tevékenységnek minősült. Ezért azt kell megkérdezni, hogy a találmány váratlan műszaki hatást eredményez-e, vagyis van-e a találmánynak egyéb érdeme is?

Ha úgy döntünk, hogy folytatjuk, a független igénypontok például a gépi tanulási modell képzésére vagy annak használatára irányulhatnak.

A zöld és sárga kategóriák az ESZH által valószínűleg szabadalmazható tárgynak minősülnek. Ezek esetében az igénypontok megfogalmazásakor az a kérdés, hogy az MI központi szerepet játszik-e a feltalálói elképzelésben. Ha a találmány máshol van (zöld doboz), és a gépi tanulás csak egy a találmány gyakorlati megvalósításának különböző módjai közül, akkor az MI megvalósításait valószínűleg függő igénypontokban célszerű leírni. Az olyan találmányok esetében, amelyek csak az MI megjelenésének köszönhetően lehetségesek (sárga doboz), és a műszaki hatás észszerűen nem érhető el nélküle, az MI valószínűleg a független igénypontokban fog szerepelni.

A fenti osztályozás tehát a gyors tájékozódáshoz és az igénypontok megfogalmazásához használható, szem előtt tartva az ESZH szabadalmazási követelményeit.

Dr. Palágyi Tivadar